

KOMENTAR BIBLIJE - "Hajej Sara" (1. Mojsijeva 23,1 - 25,18)

Nehemija Gordon

Jono: Ove sedmice razgovaramo o Prvoj knjizi Mojsijevoj, od poglavlja 23, do poglavlja 25, stiha osmog. Prićaćemo o Sarinom životu. Počinje sa tužnim izveštajem o njenoj smrti, pomalo je melanholičan početak, a zatim dolazi priča o pećini i njenoj sahrani nakon što je umrla, a zatim divna priča o Rebeki, Isakovoj mladoj. To je prelepa priča. Sara je živela sto dvadeset i sedam godina, zatim je umrla i Avram je tugovao za njom. Stih tri - „*Avram je ustao od svoje mrtve žene.*“ Šta to znači, Nehemija?

Nehemija: U judaizmu postoji taj ritual, koji potiče iz Avramovog, a možda i ranijeg vremena, kojeg su nazivali sedenje - *šiva*. Šiva je zapravo reč *šivav*, što znači sedam dana. Sedeli bi na podu sedam dana i tugovali. Ovo je očigledno neki raniji oblik tog običaja. Sedeo je dole, tešili su ga prijatelji ili rodbina, ko god da je dolazio da ga teši. Zatim je ustao i imao je posao koji je morao da radi.

Jono: Zatim se opisuje događaj, obično kada nešto kupujete, cenkate se kako biste spustili cenu pre nego kupite, ali u ovom slučaju, čini se da oni podižu cenu, Avram insistira da plati punu cenu, što je suprotno onome što se obično dešava. Da li je to u redu?

Nehemija: Mislim da je to veoma zanimljivo jer nekoliko poglavlja pre, vidimo da je Avram bio majstor cenkanja, zapravo je pregovarao na neki način sa Tvorcem svemira. Pokušavao je da smanji broj ljudi koji će biti pronađeni u Sodomu i Gomoru kako bi ti gradovi bili spaseni. Počeli su sa pedeset, a završili sa deset. Dakle, bio je majstor pregovaranja, a ovde imamo da on dolazi pred Hetove sinove koji žele da mu daju to polje besplatno. Međutim, on kaže: "Ne, ja želim da platim punu cenu." Morate da se zapitate zašto, zašto je hteo da plati punu cenu. Meni je odgovor očigledan.

Kit: Ja mislim da je hteo da plati punu cenu jer je hteo da bude njen vlasnik. Kada pričamo o tom pregovaranju, ovo je jedan od mojih omiljenih stihova - *Zemlja vredi četrsto sikala srebra, ali šta je to između mene i tebe!*

Jono: Ono što meni pada na pamet, kada se vratimo na odeljak Tore, poglavlje 14, stihovi 22 i 23, ovo je izveštaj o caru Sodoma i Malhisedeku. Kaže „Tada je Avram odgovorio kralju Sodoma „*Podignite ruke zaklinjem se Gospodu, Svevišnjem Bogu, Stvoritelju neba i zemlje, da neću uzeti ništa od onoga što je tvoje, ni konca, ni remena na sandalama, da ne kažeš: 'Ja sam obogatio Avrama'.*“ Mislite li da se zato to dešava?

Nehemija: Možda i da, ali mislim da je glavna stvar što se tiče ovoga to da ako ne platiš nešto, to onda nije stvarno tvoje. On počinje razgovor tako što kaže - "Ja sam stranac među vama. Svi vi posedujete zemlju, a ja sedim ovde i živim u svom šatoru na selu", jer nije bio zemljoposjednik, bio je beduin, da tako kažemo. Putovao je sa svojim stadom i rekao je: "U redu, želim da imam nešto što posedujem." To je zanimljivo jer kroz Bibliju čitamo da postoje četiri vrste imetka koji su Izraelci kupovali.

- 1) pećina Makpela ovde u Hebronu, sledeća kupljena stvar bilo je
- 2) polje u Šehemu, gde je kasnije Josif sahranjen koju je kupio Jakov za sto kasita, što je zapravo vrsta ovce. Zatim
- 3) zemlja (gumno) koju je David kupio od Ornana Jevusejina (1. Dnevnika 21,18-28), gde je kasnije Solomon napravio Hram (2. Dnevnika 3,1) na Brdu Morija (Brdo Hrama).

4) te grad Samariju koji je Omrije, car Izraela, kupio od Hananaca.

Ta četiri komada zemlje, možemo da kažemo za ostatak Izraela da ga nam je Bog dao, a za ta četiri komada smo platili punu cenu novca za njih. Ono što je ironično jeste da su to četiri najosporavanija komada zemlje u Izraelu.

Pećina Makpela je do danas u Hevronu jedna od najosporavanijih tačaka u celoj zemlji.

Brdo Hrama je jedno od najosporavanijih mesta na svetu.

Josifovo polje, isto ono polje koje je Jakov kupio pre hiljade godina, koje se još uvek nalazi tu, takođe je jedno od najosporavanijih mesta.

A centar cele rasprave između Palestine i izraelskog pokreta da vrati Judu i Samariju jeste Sebastija, koja je deo stare Samarije.

Dakle, ta četiri mesta su najviše osporavana. Mislim da to nije slučajno. Mislim da je razlog za to osporavanje jeste to što možemo da tvrdimo da smo njihovi vlasnici.

Nehemija: Zapravo je reč koja se tu pojavljuje, a ti si je preveo kao *deeded* (preći u vlasništvo), to je reč *bajakom* (13:34), što znači ustati, dignuti se. U ovom kontekstu je to povezano sa rečju koja znači savez. Tako da bih ja to preveo kao - polje i pećina u kojoj su bili je postala savez Avramu za nasleđeni posed polja od Hetove dece. Ovo je zapravo savez, večni savez da je Avram kupio.

U nekim kulturama, kada kupujete zemlju, što je slučaj zapravo za svim mestima danas, kada kupite zemlju, ne posedujete stvarno tu zemlju. Vlada poseduje tu zemlju i vi im plaćate porez na tu zemlju, oni to zovu porezom na imovinu, ali vi im zapravo plaćate najam te zemlje. Postoje neki izuzeci širom sveta, ali u ovom slučaju, on zaista poseduje tu zemlju, ona je postala njegovo pravo. Ironično je to što je ovo mesto postalo jedno od najosporavanijih u zemlji.

Kit: 23:3, šta znači to da je Avram ustao? Onda je Nehemija rekao da se na kraju poglavlja ponovo nalazi ova ista reč. Nehemija, kada čitaš dvadeseti stih na hebrejskom, koja je razlika između prve reči i reči u stihu 20?

Nehemija: To je jedna te ista reč, ali sa različitim značenjem. To je igra reči na hebrejskom. Obe reči dolaze iz korena *kufavmen* (15:26) -

podignuti se. Odnosno, *vajakam* - ustao je, tu piše da se polje podignulo, ali ne u smislu fizičkog dizanja, nego u smislu uspostavljanja saveza. Ovo je ono što zovete *inkluzio*, što znači da počinje i završava istom rečju. To je vrlo uobičajen stil u biblijskom hebrejskom.

Jono: Što se tiče prevoda, stih šest, ispred mene je prevod kralja Džejsma - „*Čuj nas, gospodaru. Ti si među nama poglavar kog je Bog postavio.*“ Kako bi ti preveo ovo?

Nehemija: Da, zapravo i kaže to isto. Ko god da je preveo to kao moćni, nije preveo Elohim bukvalno. Elohim u nekim slučajevima ima značenje - sudija, kao kada govori o izlaženju pred Sudiju i tu imamo reč Elohim. Ali bih ovde rekao da znači Bog. Poglavar Elohima, znači da ga je postavio Bog. Mi razumemo da je on prorok i Božiji predstavnik na neki način.

Jono: Stih šesnaest, spomenuo si nešto o trgovačkom srebru. Da li je to srebro bilo drugačijeg kvaliteta?

Nehemija: Naravno, i danas je drugačijeg kvaliteta. Kao što danas imamo inflaciju, i oni su to tada imali. Evo jedna važna stvar, a to je da 400 sikala srebra u Avramovo vreme nije bilo isto kao toliko sikala u prvom veku. Ili pak, sikala danas, što je očigledno. To je zato što se sikali u Starom zavetu uvek odnose na težinu, reč miškal, od koje je nastala reč sikal, jeste zapravo reč koja označava težinu. Oni tada nisu imali novčiće, novčići su izmišljeni oko 700.g.p.n.e., u Turskoj i postepeno su se u toku narednih nekoliko stotina godina pojavili i u Izraelu. Ali kada se ovo dešavalo u Avramovo vreme, nije postojalo tako nešto kao što su novčići. Dakle, kada kažu 400 sikala srebra, ono što su zapravo činili jeste da su vagali poluge, pločice od srebra, znači da su to verovatno bile standardizovane poluge, svaka je bila jedan sikal ili nešto slično. Bilo je to srebro koje je bilo poznato po tome što je bilo dobro, ali su ga takođe proveravali, svaki put kad bi dobili srebro.

To je bio slučaj i pre stotinu godina ili dve stotine godina, kada bi vam neko plaćao u srebru ili zlatu, proveravali biste da vidite da li je to bilo dobro srebro i dobro zlato. Tako ste mogli da pronađete novčiće od bronzene. Mislim da ih nisu topili, srebro i zlato je bilo ranije topljeno i pravljene su poluge, a na hebrejskom se to naziva jezici, jer su bile u obliku jezika, dakle jezici srebra. Dakle, ono što nazivamo polugama nisu bile normalnog oblika. Imale su neki duguljast oblik. Verovatno se na to odnosi tih 400 sikala trgovačkog srebra.

Jono: Dobro, stigli smo do poglavlja 24. „Avram je ostario i zašao u godine.“

Nehemija: Pre nego što pređemo na poglavlje 24, želeo bih da kažem još par reči o poglavlju 23. Kao prvo, kada kažemo pećina u Makpeli, to je na hebrejskom reč koja ima značenje. Makpela dolazi od reči *kaful*, što znači duplo. Dakle, to je bila dupla pećina verovatno. Moguće je da je imala dve prostorije. Zanimljivo je da je pećina Makpela mesto koje je još uvek poznato i danas. Širom Izraela se nalaze različite pećine povezane sa različitim starim ljudima. Imate Samuilovu pećinu i Rejčelinu pećinu. Većina tih tunela nema nikakve veze sa tim drevnim ljudima. Dakle, imamo mnogo pećina koje nemaju nikakve veze s ljudima po kojima su dobile ime.

Pećina Makpela u Hevronu je jedan od retkim primera jer je ta pećina isto to prastaro mesto. To znamo zahvaljujući Josifu, jevrejskom istoričaru iz prvog veka, koji opisuje građevinu koja je izgrađena iznad pećine Makpela u Hevronu. Ta zgrada je još tamo i danas. Zapravo je arhitekta te građevine isti onaj arhitekta Hramske gore.

Dakle, bez pogovora je to mesto koje je poznato već dve hiljade godina, izgrađena je nekad pre nove ere. Ta građevina se još tu nalazi, pećina Makpela.

Jono: Da li se u njoj još nalaze Sarine kosti?

Nehemija: To je veoma zanimljivo. Arheolozi je nikada nisu iskopavali, jer je pećina muslimansko sveto mesto. Tako da ne žele da uvrede muslimane. Ali 1967., kada je izraelska vojska oslobodila Hevron, Moše Jalon koji je tada bio ministar odbrane, otišao je tamo i zapravo je poslao dete dole u podzemne prostorije. I sad se vidi otvor, ali niko ne sme da ulazi tamo jer muslimani ne dozvoljavaju. Ono što je dete tamo pronašlo jeste šaft pećina, a šaft pećine mogu da se pronađu širom Izraela. One potiču iz vremena Bronzanog perioda, što su arheolozi odmah shvatili da je to iz perioda patrijarhata. Ispod toga, građevina koja je izgrađena je definitivno pećina i vodi poreklo iz istog perioda. Ko je sahranjen u tim pećinama, ne znamo, jer dečak nije izneo kosti. On je samo sišao dole i opisao šta je video i to je bilo to. Od tada se to nikada više nije istraživalo, bilo je to 1967. Bilo bi zavidljivo da se urade neka arheološka iskopavanja i pronađu kosti, te da se uradi neki DNK test. Mislim da se muslimani upravo toga i plaše, ako to učinimo, saznaće se da su tu preci jevrejskog naroda.

Jono: Poglavlje 24. „*Avram je ostario i zašao u godine. Gospod je u svemu blagoslovio Avrama. Zato je Avram rekao svom najstarijem sluzi koji je upravljao svim što je on imao u svom domu...*“ Da li se radi o Elijazaru?

Nehemija: To ne piše. To kaže rabinski izvor Midraš, on vam govori da je to bio Elijazar iz Damaska.

Ovo pitanje volim da postavljam ljudima: "Kako se zvao Avramov sluga koga je poslao da uzme ženu za njegovog sina Isaka u Prvoj knjizi Mojsijevoj 24." 90% i više ljudi kaže da je to bio Elijazar. Međutim, ovde nije spomenuto njegovo ime. Moje mišljenje jeste da ako vam nešto ne piše u Bibliji, nemojte da pretpostavljate. Ovde su prošle godine, Elijazar je možda već umro ili je on možda bio previše važan Avramu da ide u

drugu zemlju kako bi doveo ženu. Naposljetku, ne znamo o kome se tu radi. Da je bilo važno kako se taj sluga zvao, bilo bi nam rečeno.

Nehemija: „*Stavi ruku pod moje bedro*“ - to je verovatno eufemizam, prema nekim komentatorima, sluga je stavio svoju ruku pod Avramove porodične dragulje. To je jedna od interpretacija. Šta bi inače značilo - pod njegovo bedro? Ovo je pre bio običaj. Zašto ljudi stavljaju ruku na Bibliju i podignu desnu ruku, ne znam da li to rade u Australiji, ali u Sedinjenim Državama - da. Koje je značenje toga? To je jednostavno običaj. Tako je i u Bibliji dizanje desne ruke čin zaklinjanja, ali odakle je to došlo? To je jednostavno običaj.

Radi se o reči bedro, ali je to obično eufemizam kako bi se na pristojan način rekla reč za muški polni organ. Daću vam primer- Prva knjiga Mojsijeva 46:26 „*Sve duše koje su došle u Egipat potekle su od njega (bukvalno s engleskog- potekle su od njegovog bedra), ne računajući žene Jakovljevih sinova. Bilo je ukupno šezdeset i šest duša.*“ Dakle, ovde bukvalno kaže da su potekle od njegovog bedra, ali one nisu potekle od njegovog bedra, nego znate kako se prave deca. To je izraz koji označava figurativni govor, *jedah* - bedro se obično koristi kao eufemizam koji označava muški polni organ. Ne znam da li je to bio ovde slučaj, može da se tvrdi svašta.

U Prvoj knjizi Mojsijevoj 32:26 govori se o tome kako se Jakov rve sa anđelom i tu imamo stih „dotakao mu je bedro“. Jakov je odmah nakon toga počeo da hramlje.

Jono: Mogu li sada da pređem na stih deset? „*Zatim je sluga od svog gospodara uzeo deset kamila i poneo razna dobra svog gospodara.*“ Ovde dakle imamo deset kamila, a u stihu 55- „Na to njen brat i njena majka rekoše: '*Neka devojka ostane s nama barem još deset dana. posle neka ide.*'“ A zatim, još malo napred, u stihu 61: „*Posle toga su*

Rebeka i njene sluškinje ustale, sele na kamile i pošle za onim čovekom. Sluga je uzeo Rebeku i otišao.“ Čini se da je ovde broj deset važan broj.

Nehemija: Ja imam objašnjenje. Imamo deset prstiju, što je veoma važno bilo ljudima koji nisu znali da čitaju i pišu. Bilo im je jednostavno da izbroje do deset, tako da kad god su hteli da kažu neki broj, koji nije precizan, a žele da kažu puno, samo bi rekli deset. Ono što ovde imamo jeste- ostani s nama, bukvalno piše *jamim*, što znači dani ili "deset". Dana je moglo biti nekoliko, neodređen broj, ili pak deset. Mislim da nisu bukvalno mislili deset, nego su mislili više dana, jer im je bilo lako da izbroje samo do deset.

Kit: Zašto mislite da ima neke važnosti kada Avram govori slugi da pazi da mu ne odvede sina u drugu zemlju. Drugim rečima, on mu govori da ide i da pronađe ženu za njegovog sina Isaka, sluga kaže da će to učiniti, ali ako devojka ne bude htela da pođe s njim, da li onda da odvede njegovog sina u fizičkom smislu u tu zemlju. A Avram mu govori da ma šta učinio, da mu ne vodi sina odakle je on došao.

Jono: Ovde u prevodu kralja Džeјmsa imamo u stihu šest „*Pazi da ne odvedeš mog sina tamo. Gospod, Bog nebesa, koji me je odveo iz doma oca mog i iz zemlje roda mog, i koji mi je govorio i zakleo mi se rekavši „Ovu zemlju daću tvom potomstvu.“, on će pred tobom poslati svog anđela...*“ Ono što on zapravo govori jeste- slušaj, uspeli smo doći ovde, stekli smo nešto, imam polje, pećinu, ovde sam gde treba da budem, gde me je doveo Gospod, nema šanse da ćemo sada odustati.

Nehemija: Pogledajte šta se desilo s Jakovom. On je otišao, pobegao od svog brata, verovatno nije planirao da ostane tako dugo, dvadeset godina, vratio se samo kako bi spasao život. Jednom kad odete, teško se vratiti, tako je do dana današnjeg.

Jono: Zašto je veoma važno nekome ko je ušao u savez, Jevrejину, da se vrati u svoju zemlju i živi tu? Zašto je to bitno?

Nehemija: Ovde nije lako živeti, kao što sam rekao. To je zbog određenih političkih stvari koje se dešavaju, ali i iz ekonomskih razloga, kojima su uzrok upravo te političke stvari. Međutim, uprkos tome svemu, ovo je zemlja koju nam je Bog dao, kako bismo imali priliku da ispunimo taj blagoslov, kako bismo živeli taj blagoslov. To je, po mom mišljenju, neprocenjivo, te je vredno nevolja s kojima se suočavamo. Takođe, dešava se ispunjenje proročanstva, da će se narod Izraela vratiti u zemlju. Dakle, moj život ovde znači ispunjenje proročanstva, ne nešto u teoriji ili simbolično, nego je bukvalno ispunjenje proročanstva. Svaki dan to osećam i doživljavam, zadržavajući je.

Jono: Dakle, šta bi poručio Jevreju koji živi na nekom lepom mestu u svetu i želi da bude poslušan našem Ocu, Tvorcu, želi da živi prema Tori, te razmišlja da se vrati, zašto da ne okleva u tome?

Nehemija: Rekao bih mu da ima priliku koju naši preci nisu imali. Preci su sanjali o tome, bukvalno su pevali pesme o sledećoj godini u Jerusalimu. Sada to možete da učinite, sednete na avion. Ima određenih poteškoća, kada su se ljudi vraćali ovamo pre sto godina, bilo je mnogo gore, bili su pod turskom upravom, a nakon toga pod britanskom. Stvari su bile mnogo gore u prošlosti, tako da je sad mnogo lakše. Ako živite kao Jevrej u nekoj drugoj zemlji, stranci ste, možda će vam reći da ste jedan od njih, ali ste naposljetku ipak stranci koji žive u tuđoj zemlji, a ovo je vaša zemlja. Ovo je vaša zemlja. Zemlja koju vam je Bog dao. Ima nešto u tome.

Nehemija: Hajde da pogledamo kontekst, ne radi se samo o ženi koja govori da ne želi da se vrati. Gde je on išao? Išao je u današnji Irak, što je danas strašna ratna zemlja, ali tada je to bila Mesopotamija, zemlja između dve reke. Tu se nalaze dve najveće reke na svetu koje teku prema severu i jugu. To je veoma bujno mesto, mesto koje je bogato sa plodnom zemljom za useve i životinje. Ta zemlja je bila veoma

primamljiva naspram ove zemlje na kojoj se sada ja nalazim, koja ima svoju lepotu. Međutim, za one koji dolaze iz pustinje maštaju o raj u koji nije pustinja. Njihov raj o kojem sanjaju jeste da se svuda nalazi voda, a takva je bila Mesopotamija, te je još uvek u nekoj meri. Zato je Avram govorio da ne dozvoli njegovom sinu da ode tamo, jer će biti u iskušenju da ostane tamo.

Jono: Avram je rekao svom sluzi „*On će pred tobom poslati svog anđela i ti ćeš sigurno dovesti odande ženu za mog sina. Ako devojka ne bude htela da pođe s tobom, bićeš oslobođen svoje zakletve. Samo pazi da tamo ne odvedeš moga sina. Tada je sluga stavio svoju ruku pod bedro svog gospodara Avrama i zakleo mu se da će tako učiniti.*“

Kit: Jedna od stvari koja mi se ovde sviđa jeste da Avram ovde govori zadivljujuću rečenicu. On kaže: "Anđeo će ići s tobom, ali ako zbog nekog razloga ona ne bude htela da ide, ipak nemoj ništa da menjaš. On ostavlja mesta za tu mogućnost, jer ako se to ne dogodi, ipak postoji neki princip koji mora da ostane."

Nehemija: To jeste važno. On kaže da nema kompromisa za odvođenje njegovog sina s tog mesta. Čak i ako stvari ne budu kako oni budu hteli. Mnogo puta čujem ljude, posebno hrišćane, kako se vode duhom, a ono što pod tim misle jeste da će pratiti neki plan sve dok stvari idu kako treba, ali u trenutku kada nešto krene po zlu, ne mogu više da se drže plana. U Bibliji nam nigde ne piše da će uvek biti lako, baš suprotno, kroz celu Bibliju vidimo ljude koji nastavljaju da prate put svoje savesti, da prate Božiju reč, čak i onda kad nije lako. Kad radimo nešto što je lako, to nije neka jaka stvar, svako to može. Upravo oni koji nastavljaju s izazovima čak i kada je teško, oni imaju pravu veru.

Jono: Dakle, „Zatim je sluga od svog gospodara uzeo deset kamila i poneo razna dobra svog gospodara. Onda je ustao i pošao na put u Mesopotamiju u Nahorov grad. Kad je predveče stigao, pustio je kamile

da poležu izvan grada kod jednog bunara, u vreme kad su žene obično dolazile po vodu. Onda je rekao: „*Gospode, Bože mog gospodara Avrama, molim te, učini danas ovo delo preda mnom i budi milostiv prema mom gospodaru Avramu.*“ *Evo ja stojim kraj bunara s vodom, a kćeri stanovnika ovog grada dolaze po vodu. Neka devojka kojoj kažem: „Molim te, spusti svoj krčag da se napijem“, a ona odgovori: „Pij, a i tvoje kamile ću napojiti“, bude ona koju si izabrao za svog slugu Isaka. Po tome ću znati da si pokazao milost prema mom gospodaru.*“ To se upravo i dogodilo, Rebeka je došla i ne samo da je to uradila, nego je rekla da će napojiti kamile i daće im vode koliko žele da piju, a znamo da kamile mogu da popiju mnogo vode.

Kit: U engleskom prevodu Biblije kaže - O, Gospode, *vajomer* (48:00), iznad te reči se nalazi akcenat, mala oznaka iznad.

Nehemija: To je zapravo reč *vajomar*, to je ono što zovu "šalšelet". To je oznaka za akcenat, koja ima tri funkcije. Jedna od funkcija jeste da te uputi kako da izgovaraš neke stihove kada ih čitaš u sinagogi. Oznaka akcenta iznad reči "vajomar" je retka oznaka akcenta, mislim da se pojavljuje samo tri puta u Tori. To je zapravo zvuk koji treba da proizvodiš kako bi se izrazio bol, ide gore-dole. Tim se izražava snažna emocija. Druga dva puta gde se ta oznaka pojavljuje jeste, verujem u Prvoj knjizi Mojsijevoj. Jedanput je kad anđeli žure kako bi napustili Sodom, taj isti akcenat se tu nalazi. A drugi put je, ako ne grešim, kada žena zgrabi Josifa i pokuša da ga siluje, i tu imamo isti akcenat, gde se izražava njegov bol u toj situaciji.

Jono: Stih petnaest: „*Još nije do kraja izgovorio te reči, kad evo, s krčagom na ramenu dođe Rebeka, kći Vatuila, sina Melhe žene Avramovog brata Nahora. Ta devojka je bila veoma lepa, bila je devika, s njom nijedan muškarac još nije legao. Ona je sišla do bunara, napunila*

svoj krčag i onda se vratila gore.“ Zatim se desilo upravo ono što je on molio, to je jedna prelepa priča.

Nehemija: Mislim da je upravo u tome stvar, on je želeo da nađe Avramovu rodbinu. Znamo kakve su Avramove osobine, ona ukazuje zadivljujuće gostoprimstvo.

Nehemija: Ono što je zanimljivo jeste da ona nije morala to da uradi, on je bio stranac, radi težak posao samo zato što ima dobro srce i mislim da je on tražio upravo takve osobine.

Jono: Ona ne samo da je ispunila njegove zahteve za koje se on posebno molio, jer mu govori da će mu napojiti kamile čak i kada ne budu žedne. Ona je ta koju je tražio i zato joj daje zlatne narukvice i tako dalje. Malo napred, u stihu 29, upoznajemo Lavana, malo ćemo kasnije više čitati o njemu, ali u stihu 50, nakon što je sluga razgovarao sa njenom porodicom, njihov odgovor je zanimljiv: *„Ovo je od Gospoda. Ne možemo ti reći ni loše ni dobro. Evo, Rebeka je pred tobom.“*

Jono: Još jedna stvar koja je karakteristična za Lavana jeste u stihu 55: *„Na to njen brat i njena majka rekoše: „Neka devojka ostane s nama barem još deset dana. posle neka ide.“* Ispočетка je rekao da je to očigledno volja Gospodnja, a onda bi želeo da ostane još malo kod njih.

Jono: Da li možemo sada da pređemo na blagoslov, stih 60: *„I blagoslovili su Rebeku i rekli joj: 'Sestro naša, budi majka nebrojenim hiljadama, i neka tvoje potomstvo osvoji one koji ga mrze'.*“ Zar to nije divno?

Jono: *„Isak je predveče izašao u polje. Kad je podigao oči, ugledao je kamile kako dolaze. Kad je Rebeka podigla oči i ugledala Isaka, brzo je sišla s kamile. Onda je upitala slugu: „Ko je onaj čovek koji nam preko polja ide u susret?“ A sluga je odgovorio: „To je moj gospodar.“ Ona je uzela veo i pokrila se. Onda je sluga ispričao Isaku sve što je učinio. Zatim je Isak odveo Rebeku u šator svoje majke Sare. Tako ju je uzeo i*

ona mu je postala žena koju je zavoleo i u kojoj je našao utehu posle smrti svoje majke.“

Nehemija: U Bibliji, kada želiš da se oženiš, obznaniš to zajednici - ovo je moja žena, a zatim konzumiraš brak s njom. Tako su se ženili u biblijska vremena, počeo bi da živiš s njom kao sa svojom ženom. To je bio brak, nisu postojali bračni papiri. Danas imamo ove moderne ceremonije, ali u biblijska vremena toga nije bilo.

Jono: Savez braka počinje od muškarca, a dopuštenje za njega dolazi od Boga. Bog daje pravo i dopuštenje za to. Zanimljivo je da smo to pravo danas predali državi, te smo dopustili nekoj religioznoj figuru da priča pred nama, da nas proglasi mužem i ženom.

Jono: Dobro, došli smo do uvodnih stihova poglavlja 25. Avram je umro kada je imao sto sedamdeset i pet godina. Ono što je zanimljivo jeste da su ga pokopali njegovi sinovi Isak i Ismail, a posle Sare se ponovo oženio. Imao je još mnogo sinova i dece. Piše da je dao sve što je imao Isaku, a drugim sinovima je dao poklone kao i svojim inočama. Umro je u 175. godini života i pokopali su ga Ismail i Isak.

Nehemija: Ima još jedna zanimljiva stvar koju si skoro propustio, u stihu dva, poglavlja 25. Tu su navedeni sinovi Heture, koja je treća žena Avramova nakon što je Sara umrla, a Agara otišla. Jedan od tih sinova je Madijan, mislim da je to značajno, jer kasnije kada Mojsije beži iz Egipta, odlazi u Medijanovu zemlju. To je bio Avramov potomak.

Jono: Između stiha 12 i 18, što je kraj ovog odeljka Tore, govori se o Ismailu. On je imao, kako piše, dvanaest poglavara, prema njihovim narodima. Ima li ikakve važnosti između toga i činjenice da je Jakov imao dvanaest sinova, plemena Izraela?

Nehemija: Možda na način da je ovo antitip plemena Izraela, ovih dvanaest Ismailovih plemena.

Prevod: www.creation6days.com